

HATÁRMEGNYELI NAPLÓ

Megjelenik minden hétköznap este
8 órakor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Szent István-ter 1.

TELEFON 206

Egyes szám: 4 fillér.

Hirdetés díjszabás szerint.

Helyben:		Vidéken:	
1 óra	1 K.	1 óra	1:50 K.
1 évre	3 K.	1 évre	4:50 K.
1 évre	6 K.	1 évre	9 K.
1 évre	12 K.	1 évre	18 K.

Felelős szerkesztő és lapfőigazgató: Baranyay Lajos.

A külföld előtt.

Ami legszebb, legértékesebb, legmaradandóbb volt nálunk a rettentő próbák idején, arról írók és költők adnak most hírt a váró és figyelő világnak és ez a világ látni fogja Lyon Lea tragédiáját, továbbá a Simon Judit konfliktusát a szent pappal és majd külföldön látni fogják a magyar népszokásokat, a fekete kaftános, prêmes pipkás, halotti leples orthodox magyarokat, a puszták lengőtincses fiait és a pörge, tüzrólpattant magyar Mariskát, amint urának pénteken a szombati sóletot alkotja. Csakugyan — fogják mondani a külföldiek — eddig azt hittük ezekről a magyarokról, hogy csak a nyílt és zugbörzéken nagyok, de mégis, Doberdó kövein ők haltak meg és Flandria vizei között is ők véreznek vitézül, mégis, meg kéne bocsátani ezeknek a magyaroknak, hogy Krisztus Urunkat keresztre feszítették és egyáltalában revideálni kellene az ő kedvükért az egész antiszemizmust.

Igy fognak beszélni a külföldön, ha látják a magyar irodalom dokumentumait, színpadon és filmen. Bródy Sándor lesz a legnagyobb magyar író, s Kiss József a legnagyobb magyar költő, mert csak ők tudják, hogy mi az igazi magyar, s a külföld bizonyára nem fog velük ellenkezni, hanem elfogadja a műveiket a magyarság dokumentumainak, kritika nélkül. És a mi magyar világunkat odakünn Lea és Judit után itélik meg. Aki nem fogja érteni a dolgot, az nagyot bámul rajtunk, aki pedig átlát a szítán, sajnálkozni fog s a legteljesebb részvétét küldi majd nekünk.

Tudjuk, hogy ez kényes kérdés és hozzá nyulni életveszélyes, de jólelkismerettel, azzal a megnyugtató öntudattal, hogy ugyanigy felszólalnánk itt a magyarok helyét, felszólalunk az ellen a törekvés ellen, amely teljesen idegen erkölcsökért vivottnak akarja beállítani a magyar háborút.

Semmiféle gazdasági és sajtóbeli szuperioritás nem teszi jogosulttá, hogy itt bent és odakünn a magyarság helyett mindent egy fajta reprezentáljon, s nem lehet beleegyezni, hogy kereskedelmünk, fináncéletünk és mezőgazdaságunk egyre teljesebbé való áthonosítása után kulturánk is teljesen a magyar lélek kizárásával fejlődjék tovább.

Ideje volna már, hogy ez az erőszakos előrefurakodás és ez a mindennek okkupálása, amely a jómagyar zsidóságnak sem lehet szimpatikus, ez a csupa Lyon Lea és Simon Judit és ez a tincses had megszűnjék.

Hindenburg-hősök.

Baumgartner Rikárd zászlós június 19-én Wielkopolénál tüntette ki magát s különösen a megerősített orosz állások elleni támadásban példaadó bátorságával és félelmet nem ismerő magatartásával.

Az ezred balszárnyán mint szakaszparancsnok ment előre. Dacára annak, hogy a balszomszéd csoportok elmaradtak tőle, buzdítva embereit a kitartásra, a legnagyobb ellenséges ágyú, gépfegyver és gyalogsági tűzben elsőnek ért el a drótsövényekig, ahol azonnal annak elpusztításához fogott. Elsőnek haladva át a drótsövényen, elsőnek is hatolt be az ellenséges állásokba, miközben a lábán meg is sebesült. Nem törődve sebével, az ellenség üldözésében is részt vett mindaddig, míg a nagy vérvesszőség következtében összeesett.

Ritka vitézségeért a nagy ezüst vitézségi érem kitüntetésére lett beadvá.

Tar József hadapród március 29-én a Beszkiekben az orosz tömegtámadások alkalmával tüntette ki magát, midőn a fiatal osztályok elsőiben kerültek tűzbe. Tar József még egyóves önkéntes volt, amidőn szakaszparancsnok megszebesült, ő vette át a szakasz vezetését, s bátor, higgadt magatartásával jó példát adva embereinek, azokat kitartásra ösztökélte.

A kényes helyzetben levő önkéntes ügyes vezetéséért s bátor magatartásáért a nagy ezüst vitézségi érem kitüntetésére lett beadvá.

És jó volna, már egyszer hangosan kimondani, hogy a magyar irodalmársághoz nem jó akármilyen talentum, s nem elég a kávéházak hitelesítő márkája sem, mert magyar költőnek csak az hitelesíthető, aki a magyarság énekét énekli. Tudja meg egyszer már a világ, hogy nem azok a magyar költők és írók, akiknek a magyar sors krízisében légfőként Lyon Lea és Simon Judit fáj, hanem azok, akik részben még fájdalmas magányban hallgatnak, részben pedig még csak ezután lesznek.

Háború.

A szerbek földözése.

Gorazde mellett a montenegrói határon csatározás folyik. A szerb hadszíntéren az üldözés mindenütt előre halad. Osztrák-magyar csapatok elérték Uvac vidékét, a Cigota-Planinát és a Javor magaslatokat.

Kövess tábornok egy német hadosztlopa a Kraljevótól Novibazárba vezető ut mindkét oldalán előnyomulva, birtokába vette Noeét. Az odább keletre előnyomuló osztrák-magyar csapatok Babicánál áthaladtak a Raska-Kursunlla után és rohammal elfoglalták a Lucak-hegyen (Babicától keletre) levő elsőncolt szerb állásokat. Itt a védőcsapatot (3 tiszte és 110 főnyi legénységet egy gépfegyverrel) elfogtuk.

Német és bolgár hadosztályok észak és kelet felől Kursunllához, több útvonal csomópontjához közelednek.

Heves harcok Krivolák és Űszküb körül.

A bolgárok déli frontjukon jelentékeny erősítéseket kapnak a franciákkal szemben. November 12-én 30 zászlóaljjal támadták meg a franciákat az Orna mentén, a Vardar egyik mellékfolyójánál. A küzdelem igen hevesen, egész napon át tartott. A bolgárok azonban este vissza kellett vonulniok. A franciák nem üldözték őket.

A szerbek helyzete a Babunaszorornál változatlan.

A bolgárok lödözték Gradskol és Krivolákot és jelentékeny erősítéseket küldöttek Űszküb

felé, amelyet északi oldalról Bojovics szerb tábornok hadserege fenyeget. Ez a sereg a bolgárokat a kacsaniki szorosban megtámadta. Itt a küzdelem még tart.

A doberdói fensíkon.

A Doberdói-fensík északi szakasza tegnap is a legmakaesabb harcok színhelye volt. A Monte San Michele körüli hadállásokért mindkét oldalon éjjel napnal folyik a harc.

A hegy északi lejtőjén az olaszok ismételen behatoltak arvonalainkba, de az esti órákban sikerült az ellenséget csaknem teljesen eltűzni. A San Martinó-szakaszon is folynak még a harcok. A görzi hídfő előtt az ellenségnek egy a Podgora-magaslat ellen intézett támadását visszavertük.

Olasz-német hadüzenet.

Római táviratok szerint az angol diplomácia minden eszközzel reá akarja bírni Olaszországot, hogy Németországnak üzenje meg a háborút.

Ezt a példát mi is követhetnénk.

Minden államnak egyik fő adótárgya a szeszmonopolium, de végre viszont minden állam belátja már, hogy ezt az államháztartásbeli bevételt más alakban kell pótolni, mert ezzel a népek anyagi és erkölcsi tönkremenéséért segítik elő. Különösen az orosz birodalom volt hírhedt a szeszfogyasztásról és a vele járó következményekről. A hatalmas cári birodalom azonban észbe kapott s lemondott az egy milliónyi nagy jövedelemről, bezűntette a szesz nyilvános árusítását s nagyon helyesen, más-ként próbálja meg az elmaradt adó megszerzését. Erdemes elolvasni az orosz pénzügyminiszternek ebben a dologban elfoglalt helyes felfogását.

— Amikor a vodkát árusítottuk — mondja — az emberek szegények voltak. Néhány kopékért megvásárolt mesterséges erővel izgatták magukat, ez a mesterséges erő, ez a tüzelő anyag az ital volt. Bár a pénz az italért az államkincstárba folyt, az az emberi gépezet, amelyik a pénzt odaadta, gyengébb lett, úgy, hogy a nemzet voltaképpen a saját erőforrását köptatta. Amikor a mozgósítás megkezdődött, az orvosok szivárgulást állapítottak meg a katonáknál és mindenféle olyan bajt, amit az alkohol okozott. Most ilyen rövid idő után, a

uj hadseregek egészen más egzségesebb emberekből állnak. És mi ennek az intézkedésnek a kormány szempontjából a pénzügyi eredménye? Az, hogy a takarékpénztárak tele vannak pénzzel. Ha az ország, az állam egy kicsit szegényebb is, az emberek máris jóval gazdagabbak. És lehet-e egy ország pénzügyileg rossz uton, ha a polgárai vagyonosodnak? Ha szegények, adóztatjuk őket amíg bele ununk és eredmény nem lesz. Ha gazdagok, akkor egyenes adót képesek szolgáltatni. És ezt már meg is tettük. Az adókat beszedjük a postán és a táviránál, a vasutnál. Most azon gondolkodunk, hogy a gyufát is megadóztatassuk. Mi tudjuk, hogy ezer millió rubelről mondotunk le, de ezer millió rubelt, vagy még ennél is többet visszanyerünk a népünk energiájában és munkaképességében. Ezt illusztrálhatom is.

A bányavidékeken a férfilakosság 80 százaléka ment el a háborúba és mégis a teljesített munka nem annyi, mint amennyi azelőtt volt, hanem 20 százalékkal nagyobb, tisztán azért, mert a munkások józanok. Jöttek hozzájuk deputációkban olyanok, akik régebben ittak, jöttek hozzám feleségeikkel és családjaikkal, hogy megköszönjék a kormány intézkedését és kérték, hogy emellett maradjunk meg. Nagy vállalatok vezetők, akik sok munkát alkalmazznak, azt mondják, hogy készpénzben visszafizetik nekünk azt az összegzet ami szükséges az állam-

nak a deficit fedezésére és ezt könnyen megtehetik annak a megnagyobbodott jövedelemnek alapján, amit az alkalmazottak nagyobb teljesítő képessége következtében elérnek. Jöttek munkaadó küldöttségek mindenfelől és kérték, hogy soha többé votikát ne árussítsunk. Voltak fizetlek, amelyek hétfőn mindig zárva voltak, mert nem volt józan ember, hogy szolgálatba állhasson és most többet teljesítenek a megtizedelt személyzetekkel, mint a háború előtt. Az ezer millió rubel majd gondot visel saját magára.

És mit fogunk csinálni azokkal a nagyszerű szeszfinomítókkal? — kérdezték tőle. — Mondják, hogy szeszfogyasztással az irni-olvasni nem tudás jár együtt. Azt hallom, hogy a lakosságnak csak 12 százaléka tud irni-olvasni. Talán iskolákat csinálnak a szeszfinomítókból?

Nem lehetetlen — válaszolta a pénzügyminiszter. Hát valami keveset fogunk előállítani, hiszen tudvalevő, hogy az alkohol a gyáripárban fontos szerepet játszik. De a szeszfinomító nagy részéből valószínűleg iskola lesz.

Az orosz pénzügyminiszter bölcs okoskodását nekünk is jó volna megfontolni és követni. Magyarországon is alaposan korlátozni kellene az alkoholvált, mindjárt becsületesebb állapotok lennének. Az orosz a szeszfinomítókból iskolát csinál. Talán nálunk nem volna szükség ilyen reformra? De menyire!

Dr. Próhászka Ottokár hadiárvaház.

Mint ismeretes, Székesfehérvár és a vármegye nagyobb-zabásu akciót indít a dr. Próhászka Ottokár, hadiárvaház ügyében, hogy minél nagyobb összeggel járulhassunk hozzá az igazán nemes intézményhez és hogy ezáltal is felhívjuk az intéző körök figyelmét arra, hogy a hadiárvaház Székesfehérvárról létesüljön. Ecélből így a városban mint a vármegyében nagyobb arányu gyűjtést rendeznek. A városban a gyűjtésre a hölgyközönséget kéri fel s erről szól az alábbi felhívás, amelyet Szőgyény-Marich Julia alapítványi hölgy bocsájtott ki, aki a székesfehérvári és megyei mozgalomnak vezetője. A felhívás a következő:

Tisztelettel értetesítem Székesfehérvár sz. kir. város t. c. hölgyközönségét, hogy az "Ottokár hadiárvaház" körül kifejtendő gyűjtési mozgalom megbeszélése végett a helybeli cisztercita főgimnázium dísztermében folyó hó 20 an (szombaton) délután 4 óraker tartandó értekezletre minél nagyobb számban megjeleneni sziveskedjenek. Szőgyény-Marich Julia.

Hogy a város urihölgyö-

zönsége ezen felhívásnak eleget tesz, abban nem kételkedünk. A székesfehérvári hölgyközönség igazán sokat köszönhet a nagy egyházfje-delemnek, aki konferenciával annyit fáradozott. Most a hölgyközönségen a sor, hogy a hadiárvaház ügyében való lelkes buzgólkodásukkal viszonozzák azt a sok munkát, a melyet épen az ő érdekükben fejtett ki Székesfehérvár láng-lelkü apostola.

Háborus apróságok.

Katonák gyalogolása. Csak nehezen lehetne kiszámítani, milyen távolságokat gyalogolt be a háború eleje óta egy-egy katona. Eddig még senkisémet számította ki, hány lépést tesz a gyalogos átlagos napi menetelése 35-40 kilométeres utközben. A felnőtt ember rendszer lépése 65 centiméternyi hosszú. A francia katona 76 ot lép 1 percben, gyorsmenetelben 100 at, rohamban 126-ot. Ebből kiderül, hogy a francia gyalogos közönséges menetelésben két és félátnyi utat tesz meg egy pillanat alatt, rohamban pedig három és felet. Az orosz katona 80 centiméteres lépéseket tesz; közönséges marsban 112-öt, rohamban 120-at lép egy percben. Az olasz bersagliere mindig gyors lépésben megy még béke idején is, aprókat lépnek de gyorsan: 55 centiméteres lépéseket 118-at egy percben. Természetes, hogy ennek következtében hams-

TÁRCA.

Fényszórók a háborúban.

A német tudomány diadala.
Irtá: Hajós József.
(Végo.)
A fényszóró fénykévéje által megvilágított csapatok mint sem látnak abból, ami a fénykéven kívül eső sötét területen történik. Olyformán vannak, mint aki a fényesen kivilágított szoba ablakán át a vak-sötétbe néz, mit sem látott, ellenben a sötétben álló az ablakon át jól látja a kivilágított szobában történeteket.
A hirtelen rávilágítás nagy zavart idézhet elő a csapatokban, így a nyugtalanul viselkedő katonák még jobban feltűnnek. A fényszórók hirtelen rávilágítása különösen a lovasságra károsak, amennyiben a nagy fénytől a lovak megvadulnak. Több fényszóró közreműködésekor a megvilágított csapatok könnyen elveszítik a tájékozódást s nagy zavarba jutnak. A japán-orosz háborúban többször is történt, hogy Port-Artur ostrománál az orosz fényszórók hatáskörébe-

került katonák közt pánik tört ki, a nagy zavarban kitűnő célpontul szolgált az orosz ágyúknak és gépjárműveknek. Hirtelen rávilágítással gyakran sikerül az ellenséget tetszés szerinti helyen s a tervezett időpontnál korábban kifejlődésre kényszeríteni, úgy, miként az a fényszóró csapatestének legelőnyösebb.
A tapasztalatokon okulva, ma már a csapatok ügyes fortélyal igyekeznek a fényszórók ellen védekezni. Így pl. a hirtelen megvilágított menetelő csapatok, ha nagy távolságra vannak a fényszórótól, azonnal megállnak s mozdulatlanul maradnak, míg a fényszóró tisztje tovább fordítja a fénykévet, azt híven, hogy tévedett, mert mozgó pontokat nem fedezett fel. A fényszóró közelében megvilágított csapatok katonái pedig gyorsan a földre fekszenek. Hatásos védekezési mód az is, hogy a megvilágított csapatok igyekeznek a saját fényszórójuk kéréjét egyenesen belesugároztatni az ellenséges fényszóró kéréjébe, vagy legalább keresztezni azt, hogy így az ellenséges fénykeve erejét paralizálhassák.
A fényszóró fényhatásai saját-szerűek s azokhoz helyesen igaz-

zodni csak nagy gyakorlattal lehet, mert a fénykéve érzéki csaldódásokat okoz. Így pl. a mélyen álló fényszóró a közelékvő tárgyaknak igen nagy árnyékokat rajzol. A világosszínű tárgyak a fénykévében éles kontúrokkal válnak ki a sötét háttérből s ezért a válóságnál sokkal közelebblevőknek látszanak. A sötét tárgyak pedig, pl. a fák lombjai, a lövéárkok földhányásai elmosódottan tűnnek fel s ezért a válóságnál nagyobb távolban levőknek látszanak. Egyes színárnyalatok más szint kapnak a fénykévtől, így pl. a sárga szín fehérek nézünk, míg a világoszöld sárga színben tűnik. Ha a fényszóró tükré be van aranyozva, akkor a tükrök sárgás fényt ad, mely azonban csak szürkületkor előnyös és pedig azért, mert a megvilágított tárgyak körvonalait sárgás színben rajzolja s így azok feltűnőbbek. Ezért a szürkületkor a vadász is sárga szemüveget használ. Nagyobb távolságra azonban a fehérfényű fényszóró előnyösebb és abból bármikor lehet sárga fényt nyerni, ha a fénykéve elé sárga üveglapot helyeznek.
A fénykévében a száraz utak és utcák, víztükrök, házak és falak élesen felismerhetők, ellenben a

kórákások könnyen összetéveszthetők álló szekerekkel. A nedves utcák alig különböztethetők meg a környezettől, a terület kisebb szabálytalanságai, egyetlenlései beolvadnak a háttérbe. Ha a megvilágított területen a háttér zöld, akkor az előtérben levő falombok alig tűnnek fel, ellenben a csupasz fák, kertiékek, póznák stb. élesen kirajzolódnak. Mindebből következik, hogy a fényszóró kezelőjének ügyes és gyakorlott szemű embernek kell lenni, ha a megvilágított területen észlelt jelenségeket eredményesen akarja felhasználni.
Roppant jelentősége van a fényszórónak a repülőgépek s léghajók éjjeli támadásainak kivételénél s azok üldözésénél. Ezért pl. az angol partokon s London felett a sötétség-beálltával állandóan kémlelik az égboltot a fénykévek.
Mondani sem kell, hogy a fényszórók a front mögött is alkalmazást nyernek pl. éjjeli földmunkálatoknál, hidépítésnél, élelmiszerek és municiónak veszedelmes utakon való szállításánál stb. Érdekes, hogy ilyenkor sok esetben nem közvetlenül világítják meg az utat, vagy terepet, hanem a fénykévet a felhőkbe irányítják, a megvilá-

SŐVEGJARTÓ vászonárúháza. Barátok épülete.

Nagy választék fehér és színes barchetok karton, schiffon és damasztból. Különböző méretű, törölközők, abrosz, lepedők és zsebkendők. Gy. és asztalterítők, szőnyeg- és matracszövetekből. Szabott árak.

OLCSÓ

rabb fárának is. el, az angol gyalogos lépése 85 centiméteres és percenkint 110 et lép, Rohamban 115-öt lépnek és lépteiket megnagyobbitják. A szines angolok és franciák nem lépdelnek szabályosan, sőt még békés menetelés közben sem váltják a lépést.

Mennyi 12 milliárd? A németek tudnillik 12 milliárd márkát jegyeztek a harmadik hadikölcsönre. Kiváncsiak vagyunk, mennyi idő alatt lehet ezt az összeget megolvasni? Valaki, aki ráér, azt mondja, hogy ehhez huszonkét év és kilenc hónap kellene.

Egy óra alatt hatezerig lehet számolni. A 12 milliárd való számításához tehát annyi óra kell, ahányszor a hatezer foglaltatik a 12 milliárdban. Ez világos. A tizenkétezer millióban a hatezer megvan két milliószor. Németországban valóságos düh fogta el az embereket a 12 milliárdos új hadikölcsönötől. A B. Z. am Mittag-ban is látnak most egy hosszú számadást arról, hogy meddig tartana ha valaki a 12 milliárdot le akarná olvasni aszáltra. Ez a számolóművész abból indul ki, hogy minden másodpercben egy márkát tesz le. A végeredmény az, hogy 381 évig, 171 napig, 2 óráig és 40 perccig folyton, megszakítás nélkül kell rakosgatni az egy márkásokat, amíg együtt lesz mind a 12 milliárd.

Hol van Przemysl hős parancsnoka? Przemysl hős parancsnokát, Kuzmanek tábornokot tudvalevően először Moszkvába szállították és ott tisztelettel bántak vele. Felesége és leánya Soósfőhadnagyné, akik Győrött laknak, kéthetenként szoktak tőle levelet kapni. Mint Győröből jelentik, a tábornok nemrég értesítette hozzátartozóit, hogy már nincs Moszkvában, hanem onnan a Káspi tenger mellé egy kis városba, ahol szabadon járhat-kelhet és jó elbánásban részesül. Kuzmanekné még egy kellemes hírt is kapott, A

gítot felhők aztán a fényt visszavetik. Így sokszor sikerült a megfigyelő légi jármtveket és a felérítő lovasságot félrevezetni.

A fényzórókat még jelzések leadására, sőt rendes táviratozársra is használják, ugy, hogy a fényórával hosszú és rövid (pont-vonal) fényjelzéseket adnak a Morse-féle táviratkészüléknek használt táviratjelzések szerint. Erre a célra szolgát a reflektorra szerelt u. n. redőnyös záró, mely bizonyos számú párhuzamos acélbádogból készült redőny, mely arra való, hogy a fényzórával pillanat alatt lehessen világítani s a kiáradó sugarékévt rögtön meg is szakítani és így nagy távolságra lehet fényjeleket leadni pont-vonal alakjában. Nagyobb távolságnál a fényjeleket a felhőkre vetik, miáltal, ha az időjárás kedvező, akkor a testvércsapatok a fényjelzéseket 50 kilométernyi távolságra is leolvashatják a felhőkről.

Érthető, hogy a fényzórók mai tökéletes fejlettségét az elektrotechnikai s főleg az optikai szakismeretek, tehát a fizikai tudás mesterei valósították meg. Ebben pedig első helyen állnak napjainkban a német szakutódosok, kik alapos hozzáértéssel s csodálatos szorgalommal s kitartással egy egész emberéleten át képesek dolgozni egy probléma megoldásán. Csak természetesen, hogy munkájukat a győzelem báberja kísérje a háboru borzalmai közt is.

Przemyslt felszabadító hadtest parancsnoka arról értesítette, hogy az oroszok mielőtt kivonultak a városból befalazták Kuzmanek lakását, nehogy valaki hozzányulhasson a tábornok holmijához. Most kibontották az elfalazott ajtókat s a lakásban mindent épségben találtak.

A pneumatik. Egy budapesti mágna, aki autójával a harctéren teljesített szolgálatot s könnyű sebbel tért most haza, így meséli el a legsebesebbülési történetét:

— Komarovnál az autómotornál sebesülteket kellett elszántanom a tüzvonalból. Amint tizenkettedszer szűzoldottam keresztül ugyanazon az erdőn, egyszerre nagyot pukkant az egyik hátulós kerékem pneumatikja és kilyukadt. Sofőrömmel együtt egy új pneumatikót húztunk fel a kerékre. Senki sem háborgott ebben a munkában, az egész erdő olyan békés hogy elfelejtettem, hogy háboruban vagyunk. Nyugodtan leültem a kerék mellé, amíg soffőröm még a pneumatikón igazított valamit. Ugy szokta már az ember, ha a pneumatiknak baja van; cigarettára gyújt.

Ebben a pillanatban egy lövés hangzott el s a kerék külőjáról visszapattant egy golyó és a karomba fúródott. A soffőr, aki ebben a pillanatban készen lett, megszólalt:

— Milyen szerencse, hogy nem a pneumatikot érte, mert nincsen több tartalékban.

HIREK.

Naplójegyzetek:

***Az orosz foglyokkal jól bánni,** nekik megfelelő táplálkozást nyujtanak, nemcsak emberséges dolog, de magyar virtus is. De hogy szinte tüntessünk ezzel a bánásmóddal: bántó izeltenség. Hogy tömjük ebben a nehéz időben, mikor itthon a mieink uzsoraárakat szerzik be a létminimumra szükséges eleségeket... már boszánat, de az ilyen beczés, az ilyen virtuskodás nem felel meg sem a komolyságnak, sem az erkölcsi rendnek. Még ha nem is gondolunk a mi foglyainkra, akik Szibériában dideregnek s kölcsonnól fizetni nem tudunk, egyet jegyezzünk meg: azt, hogy e szerelenséggel az idők komolysága és más kötelesség ellen vétkünk.

***A kölni bíróság** két heti fogságra ítelt egy mészáros, aki három korona hatvan fillérért árulta a marhaszír kilóját. Magánál az ítéletnél figyelemreméltóbb a megoldás, mely szóról-szóra a következő:

Az árdragítás általában gonosz indulatu, fölöttébb közveszedelmes kizsákmányolása az ennek következtében elkeseredett népnek s kiállt, elviselhetetlen ellentétet alkot azzal, amit a nép ott kint végezh visz. Vajjon mit érezhetnek katonáink ellenséges földön, akik üzletükből, állásaikból kiragadva, mindenüket fölőldozzák, ha kimondhatatlan fardalmakat tűrve szembe nézve a halállal, megtudják feleségeiknek és gyermekeiknek mennyiit kell otthon ok nélkül szenvedniök, csak a zsebükben szem előtt tartó emberek büne miatt?

A német nép türelmetlenül várja a védelmet az ilyen árdragítás ellen, mely a konjunkturákat alávaló módon kihasználva rendkívül haszonra pályázik, melyet sem a nagyobb munkaszolgálat,

sem a nagyobb kockázat nem igazol, hanem csak gyálázatos manipuláció tesz lehetővé.

***Az elviselhetetlen drágaság** feltűnően reautálja a leginkább nyomorgó tisztviselői kart a segélyre. Régóta tanakodnak is már azon, s csak azt nem tudták, hogy fizetéseiképzítés, drágasági pótlék vagy mi más lesz a neve és milyen nagy lesz a segítsé. Ma végre határozottabb alakot vesz a hír, a kormány a novemberben összeülő parlament elé törvényjavaslatot nyujt be, nyolcvanhét millió koronát kér a tisztviselői segélyezésére. A segély a fizetés 20 százaléka lesz, mely 1916 január 1-től tíz hónapos előleges részletben lesz kifizetve, de tisztviselőknél és tanítóknál 400, altisztelnél és szolgáknál 200 koronánál kevesebb nem lehet. Az övönök kezelők és díjnokok egyszerűsmindekorra 300 K segélyben részesülnek.

Községi orvosok és körorvosok 400 K, segélyt kapnak. A segély úgy az állami mint a községi adótl mentes, le nem foglalható, el nem foglalható, el nem zálogosítható. Négy száz korona segélyt kapnak a hitfelekezeti és községi tanítók és tanítónők is, a rendszerezített segédjegyzők 300, a többi közigazgatási alkalmazottak 200 K segélyt kapnak. Hasonló segélyben fognak részesülni a törvényhatósági és városi tisztviselők is, erre a nyolcvanhét millió koronán felül kér még hitelt az állam.

***Mikor nem aktuális a mozgókávéházi üzireknek közvetítő szerepése?** Mint mindenütt, még a mi környékünkön is található az idegenből idevetődött üzirek. Ezek az emberek, eltekintve attól, hogy az árakat kegyetlenül felverik, őriási pénzeket keresnek anélkül, hogy egy fillér jövedelmi adót fizetnének. A hatóságoknak ezeket szigorubbban kellene ellenőriznie, mert tekintélyes összegeket lehetne az állam és a város pénztárára javára ezektől az emberektől behajtani.

De nemcsak az idegen üzirekkel kellene így elbánni, hanem a környékbeliekkel is. Nem egy van olyan, aki ezelőtt sohasem gseftelt és ma nagy pénzeket keres. Az ügynökök nagy része a háboru alatt gazdag ember lett. Akad olyan ügynök is, akinek a háboru előtt sem neve, sem hitelle nem volt és ma vagyona van. Adóit azonban ma sem fizet, többet mint azelőtt. Se szeri se száma azoknak a felhajtóknak, akik a háboru alatt rengeteg pénzeket keresnek, pedig sem iparigazolványuk, sem utazó egyleti igazolványuk nincsen, adót pedig egy fillér sem fizetnek.

A hatóságoknak teljes szigorral kellene lecsapni ezekre az emberekre. Mert mégsem igazság az, hogy a nyomorúságos kis és fix-jövedelmű ember nyógi az aránytalan nagy adó sulyát, addig a fizikai munkát nem végzők nehéz ezreket keresnek, kibújnak a méltányos adózás alól.

— Meghívó. A helybeli Emmanuzsi imatársulat f. hó 21-én (vasárnap) d. s. fél 11 órakor a helyi városi kath. kör helyiségében választmányi ülést tart, melyre a társulat választmányi tagjainak teljes számban való megjelenését kéri az elnökség.

— Katonal kitüntetések. A hivatalos lap ma száma a következő kitüntéseket hozza a 17. honvédegyalozezredből: Szóke László tartalékos zászlós, Károás Ferenc tartalékos örvezetős az első osztályu ezüst vitézségi érmet kapták; Ivanovits Antal, Farkas János, Kálmán Béla, Szóke Andor tartalékos zászlósok, Riedler Jenő, Farkas István tartalékos hadapródok, Lakos József, Stadler János, Tópinai József szakaszvezetők, Joó József, Kremmer József, Kovács Mihály, Ujvári Mihály, Tamás János tizedesek, Küllő Kelemen szakaszvezető, Domonkos Károly fizedes, Deák Imre Mihály a bronz vitézségi érmet kapták az ellenség előtti tanított vitéz magatartásukért.

— Köszönet a városnak. A háboruban felült tűzheleket újraépítő országos bizottság elnöke, gróf Khuen Hédervári Károly ma a következő levelet intézte dr. Sára Gyula polgármesterhez:

„Igen tisztelt Polgármester ur! Méltóztatnék megengedni, hogy a Székesfehérvár városi pénztár adományá gyanánt hozzánk áutalt 5000 koronáért Nagyságodnak és általa Székesfehérvár város hazafias közönségének a háboruban felült vidékek rekonstrukcióját célzó Országos Bizottságunk hálas köszönetféj ezembi és igaz nagybecsűveléssel vagyok kiváló tisztelettel: gróf Khuen Hédervári Károly elnök.”

AZ ALAGUT
nov. 25, 26, 27.
Összes előadásaira jegyek már most válthatók az APOLLO pénztáránál.

APOLLO
MOZGO KÉP SZÍNHÁZ

Szerdán és csütörtökön
Belgrád bevétele
Eredeti helyszini felvétel. Az idény hatalmas film eseménye.
Felrobbant AKNÁK.
(Die Tolle Gräfin)
Aktuális színjáték 4 részben.
A trolli hegyek (térn.) egy alsós parti, (víg.)
Rendőrs helyarék.
Előadások 6 és 9 órakor.

— **A Hadsegélyző karácsonyi programja.** A székesfehérvári Hadsegélyző Bizottság kedden délután ülést tartott, amelyen gróf Széchényi Viktor főispán és dr. Saára Gyula is megjelent. Az értekezlet elhatározta, hogy karácsony ünnepére a hadbavonultak családjai részére kétezer koronát természetben ki fog osztani. A rokkant katonák segélyezését ezután a várossal közös akcióban fogják végezni. Közös határozatba ment, hogy a tüdőbeteg katonák is részeshüllessenek a rokkantak alapján. Az értekezlet elhatározta, hogy az eddigi tevékenységéről egy évkönyvet fog kiadni, amely egyuttal tájékoztatással fog szolgálni a közönségnek is. Az évkönyv szerkesztő összeállítását Ármos Jenő gazdasági egyesületi főtíkárr, Kunos Gyula felsőkereskedelmi iskolai tanár és Tóth Dezső vállalták el.

— **A kárpáti falvak újraépítésére** Károly János, c. püspök, nagyrépost 100 K. adományozott.

— **A szegény gyermekek feluházása.** A székesfehérvári Izraelita Krahjár Egylet folyó hó 19 én tarja a szegény gyermekek feluházási ünnepségét.

— **Hadikölcsönjegyzés.** A Fejérmegyei Takarékpénztárnál a harmadik hadikölcsönjegyzés második időszakában jegyeztek összesen 725.650. koronát. Az első jegyzési határidőben jegyeztek 1,476.650 koronát; a harmadik hadikölcsönjegyzés eredménye tehát összesen 2,202.200 korona. Ezen tetelekből az intézet saját jegyzése 100.000 korona. Az eddig három hadikölcsönjegyzés eredménye az intézetnél: az első hadikölcsönre 627 fét 1,849.300 K, a második hadikölcsönre 679 fét 1.610.090 K, a harmadik hadikölcsönre pedig 579 fét 2,202.200 K, összes jegyzés tehát 1885 fét 5,661.550 K. — A székesfehérvári kölcsönös népszégyét egyesületnél 188.000 K-t jegyeztek.

— **Rekvirálják az alumíniumot.** A hadvezetőség legújabb rendelete szerint az alumíniumot is rekvirálják. Az alumíniumot 650 koronáért veszik át.

— **A csóri tudakozódó iroda.** Gróf Somssich József, gróf Szőgyény-Marich László csóri ügybírók felesége, férjével ezélt tudakozódó irodát nyitott Csór és környéke részére. Alig kezdte azonban meg az iroda működését, nemcsak a szomszédos községekből hanem a szomszédos vármegyeiből is sokan keresték fel az irodát hadbavonult eltűntjeik felkutatásáért. És a nemeslelkű grófné mindenkinek ügyét, ki hozzá bizalommal fordult, lelkes buzgósággal, emberbaráti szeretettel karolta fel. Fáradásot nem ismerve irt mindenfélét a keresettek érdekében, tanácsal, vigasszal, pártfogással állott mindenkinek rendelkezésére. Miért is most, mikor hosszabb időre elköltöztén Csóról, irodáját beszúntette, mindazok mélységes hálaja kíséri, kik nehéz, aggodalomal telt napjaikban nemesszivágóét élvezették.

— **Hadiposta.** Tóth György hadifogolynak hűga, aki pénzt akar küldeni fivérének, jelentkezzék a Hadsegélyzőben, s vigye magával a pontos fogoly címet, mert Konstantzskája nevű helység nincs Oroscországban.

— **Hadjótékonyság.** Haggenmacher és Dréher sörtelepek székesfehérvári telepe a dr. Prohászka Ottokár hadiárházra és a kárpáti falvak felépítésére 30—30 koronát, összesen 120 koronát adományoztak. Hellmstreit Imréné a kárpáti falvakra 20 K, a rokkant katonákra 10 K, adományozott. Ezen adományozások a polgármesteri iven történtek.

— **Adót fizetni.** A városi adóhivatal a Fejérmegyei Napló utján is felszólítja mindazokat az adózókat, kik esedékes adótartozásukat e hó 15-éig be nem fizették, hogy azt járulékaival együtt 8 napon belül, vagyis e hó 23-áig a városi adóhivatalnál annál is inkább fizessék be, mert ellenkező esetben ellenük a zálogalosi eljárás azonnal meg fog inditani.

— **Robbant a benzines hordó.** Peles József béresgyerek a Mária majori bérghazaságban van alkalmazva. Tegnap egy kitért benzines hordóval foglalatokodott, s társa gyufát gyújtott, hogy a hordó bejött megnezzék. A hordóban levő csekély benzingáz felrobant és Peles arcán súlyos égési sebet szenvedett. Beszúllították a Szt. György kórházba.

— **Büntetik a hadiszolgáltatási kötelem megszegését.** A honvédelmi miniszter rendelete alapján Sáy Lajos rendőrfőkapitány közli, hogy akit a hatóság a törvény értelmében személyes vagy dologi hadiszolgáltatásra kötelez, az a hatóság rendelkezésének az abban megszabott módon és időben pontosan eleget tenni köteles és az alól a kötelezettségnek székesfél, elrejtéssel, fondorlaltal vagy bármilyen más módon magát jogosulatlanul kivonnia vagy azt megkísérelnie nem szabad. — A hadiszolgáltatási tárgyának a hatóság vagy közvetlenül a katonaság által való elvételét, birtokba vagy használatbavételét a kötelezett ellenzésgülés nélkül túrni köteles. Aki e jelen rendelet rendelkezését megszegi, az — amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik — kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Ugyaníly büntetés alá esik az is, aki mást e rendelet rendelkezéseinek megszegésére szándékosan reábir vagy reábirni törekszik.

— **Adományok a déli vasúti hadikórház beteget részére:** Burján Endréné 20 korona, Rácz Endre kanonok 20 szivar és 100 cigaretta, Tarján Gézáné 100 drb. alma, Úditő állomás 4 üveg befűt, Bátor Imréné 25 drb. tojás, Varga Ferencné 9 drb. tojás, Jávor Katalin 13 drb. tojás, Herczeg Sándorné 50 drb. lekáros kifli, Aulich Józsefné 3 tejes kalács, Marosi Arnold 2 játszma kártya, Vágó Lajosné 1 üveg ribizli bor, 1 üveg málna szörp és virág, Hannny Imréné 12 órai és 200 cigaretta, Csics István gesztenye, Rácz Endre kanonok 300 cigaretta, Burján Endréné 20 korona.

— **Kimutatás.** A Székesfehérvári Hadsegélyzőnek f. évi október hó 15-től november hó 10-ig a következő adakoztak: Fogimnázium-II. osztálya koszorúmegváltás 25 korona, Pertz Ferenc hadiárvánknak 4 K, dr. Csoppentzky Mihály 30 K, M. G. koszorúmegváltás a vak katonáknak 10 K, Vértessy Lajosné hetenként 1 kenyér, Kúmmel Béla perselygyűjtése 2 K 37 fillér, Roszberger Béla perselygyűjtése 2 K,

40 fillér, Zsámbék község gyűjtőívén 51 K, Rókkantaknak Göbel János Györgyné 10 K, Schlammadinger Gyuláné 10 K, Kelemen Béláné 10 K, Fekete Géza zászlós 20 K, Vida Ferenc 5 K, N. N. 5 K, N. N. 1 K, Szabó Gyuláné 5 K, X. Y. 8 K, Vak katonáknak N. N. 5 K, Szabó Gyuláné 5 K, Varga Hermánné 2 K, Neukum Mihály Gánt 10 K, Özvegyek és árvánknak N. N. 5 K, Köszegi Gyula koszorúmegváltás 10 K, Neukum Mihály Gánt 10 K, Pénztár javára Kovács Á Sándor 100 K, Kenessey Mici gyűjtése Szt. György kórházban 12 K, Tác község gyűjtőívén 12 korona. — Segélyezés folyó év október hó 15-től november 10-ig rokkantaknak 338 korona, özvegyeknek és árvánknak: 82 korona vak katonáknak 100 korona.

— **Elűtötte a kocsi.** Babai Béla 44 éves munkás a Héjji-féle megszűnésben volt alkalmazva. Szerdán, amint a Rác-utca sarkán befordulni akart, egy kocsi előtte, s a lábszáran súlyos sérüléseket szenvedett. Babait a Szent György kórházban ápolják.

— **Pálmay Ilka az Urániában.** A mozi, az annyira lekicsinyelt mozi, ismét csodát produkált. A nemzet csalogányainak: Blaha Lujza, Hegyi Aranka, Pálmay Ilka felejthetetlen és utólrhetetlen triászának egyik legjelesebbjé filmen és előszóval állítja elének, hogy elbűvölje álljunk meg csodás művészte előtt. Legelőször az Uránia Színház e hó 22 és 23-án, hétfőn és kedden mutatja be Pálmay Ilka filmjét a Primadonnát, melynek cimszerepében utólrhetetlen művészzel játssza meg önmagát a kiváló diva. Az előadásnak azonban egyidejűleg elképzelhetetlen szenzációja lesz, hogy azon személyesen is fellép Pálmay. Filmjét személyesen konferálja be Somlyó Zoltán gyönyörű verses prólogjával, majd pedig Harsányi Zolt vesire irt gróf Forgách Béla és Zerkovitz Béla legújabb dalait, magyar nótáit éneklí zongorakísérettel. Az előadások mind a két napon este fél 7 és 9 órákor kezdődnek. Helyárak felemeltek. Jegyek előre váltatások Ullmann dohánytörszédjében és az Uránia pénztáránál már ma válthatók. Számozott ülőhelyek.

Kréme de lactaine saját nemében páratlan hatású arcbőrszépítő, finomított készítmény, ezen tejszermeltesen ártalmatlan, a bőrt egyszerű használat után bársony puhává teszi, pattanásokat, szőpököket, májfoltokat gyorsan elmulasztja. Kapható Szücs Róbert Magyar Korona gyógyszerárában Kossuth utca sarkán. Ár 1 kor. 20 fillér.

JÖN!
JÖN!
PÁLMAY ILKA
gróf KINCKYNÉ
az Urániában
FILMEN és SZINPADON.

NUMEL kávébehozatal
SZÉKESFEHÉRVÁR
:: (BARTOK EPÜLETE) ::

Pörkölt kávékeverékei utólrhetetlenek! Saját villamos kávéanyagpörköle! Telefon 250.

— **A legtartalmasabb, legszebb és művészi képekkel ellátott szépíróalmi heti folyóiratunk az Elet.** Szerkesztőség: Budapest. 1., Fehérvári-ut 15. sz.

SZÍNHÁZ.

Az alagut. Bernhard Kellermann a kiváló német író világhírű regénye nyomán készült hatalmas filmszenzáció szerzte meg az Apolló Színház nagy anyagi áldozat árán és azt folyó hó 25, 26 és 27-én mutatja be a közönségnek. A bemutatott íránt már is a legnagyobb érdeklődés nyilvánul meg. A közönség a saját érdekében cselekszik, ha jegyet már most megváltja, egyrészt, mert minden hely számozott, másrészt nálunk is mindentűt, ahol a film bemutatva lett, már az előadás napján nem fog jegyet kapni. Az alagut" előadásai délután 2, 4, 6 és 9 órákor kezdődnek. A jegyek az Apolló pénztáránál és Krausz Verona törszédjében telefonon is válthatók.

Telefon 233. — Tefon 233.

Szerdán és csütörtökön,
november hó 17. és 18-án:

**MIRTUSKOSZORU ÉS
KARD**

Gyönyörű szerelmi dráma
a mai haborus világból 3
felvonásban.

Nagy szabású pótműsor,
közte a legújabb hiteles felvétel az olasz harctérről.

Rendes helyárak.

2 előadás este fél 7 és 9 órákor.

APRÓHIRDETESEK.

Bármilyen eladásnál és vételnél a legcélszerűbb és legolcsóbb az apróhirdetésekből hirdetni. Egyszeri apróhirdetés két sorig 40 fillér, vastagabb betűkkel 80 fillér. Minden további sor 10 fillér. Apróhirdetést mindenkör előre fizetendő és a megjelent apróhirdetések után igazoló lapokat senkinek nem küldünk. Hirdetési helyek berleténél nagyobb árengedmények vannak. Hírszöveg között rendezett betűkkel a hirdetés soroként 40 fillér, vastagabb betűkkel 60 fillér. Olyan hirdetéseket, amelyek a közérkölcöt sértek, vagy bármilyen okból a sajtótörvénnyel ellenkezőnek, nem közölünk. Ezen kikötés a nyílteri hirdetésre és nyilatkozatokra is vonatkozik.

Laparusítók utcai eladására jó fizetést felvételnek. — Mint mellékfoglakozás üzhető.

Irodába vagy pénztárhoz elmenne had felsőt végzett lány. Cim a kiadóhivatalban.

2 szobás lakás február 1-én kiadó Széchenyi-utca 2. szám alatt. Bővebbet Simon György fűszerkereskedőnél.

Rác-utca 37. sz. a. 150 centi m. hosszú kályha eladó. Terembe vagy vendéglőbe alkalmas.

4 szobás lakás fűrdőszóval és nagy üzhelyiséggel Kossuth-utca 4. szám alatt azonnal kiadó. Budai-ut 28. sz. ház könnyű fizetési feltételekkel azonnal eladó. Bővebbet Kossuth-utca 4.